

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 31572/2023
17.04.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиоца „ДКД Унион“ ДОО Варварин, чији је пуномоћник Јелена Милојевић Рајковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Краљеву, ради накнаде имовинске штете због повреде права на суђење у разумном року, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гжрр 176/23 од 23.08.2023. године, у седници одржаној 17.04.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гжрр 176/23 од 23.08.2023. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крушевцу, Судска јединица у Варварину Прр1 485/21 од 20.03.2023. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и тужена обавезана да му на име накнаде имовинске штете изазаване повредом права на суђење у разумном року у предмету Првог основног суда у Београду И 14330/2014 исплати неисплаћена потраживања по решењу о извршењу Првог основног суда у Београду И 14330/2014 од 29.08.2014. године укупно 1.512.828,34 динара, у појединачним износима и са законском затезном каматом чија су висина и датум доспелости ближе наведени у овом ставу изреке. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 231.800,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности одлуке до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гжрр 176/23 од 23.08.2023. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда, тако што је одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужена обавезе да му на име накнаде имовинске штете изазаване повредом права на суђење у разумном року у предмету Првог основног суда у Београду И 14330/2014 исплати неисплаћена потраживања по решењу о извршењу Првог основног суда у Београду И 14330/2014 од 29.08.2014. године укупно 1.512.828,34 динара, у појединачним износима и са законском затезном каматом чија су висина и датум доспелости ближе наведени у овом ставу изреке.

Ставом другим изреке, тужилац је обавезан да туженој накнади трошкове парничног поступка од 33.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане одлуке у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11... 18/20 и 10/23 – други закон), Врховни суд је утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац као извршни поверилац поднео је Првом основном суду у Београду 27.05.2014. године предлог за извршење против АА из ... као извршног дужника, којим је тражио да се одобри извршење ради наплате новчаног потраживања и то: 81.000,00 динара на име трошкова кривичног поступка и 1.362.328,34 динара на име дуга по основу имовинско-правног захтева. Решењем И 14330/14 од 29.08.2014. године одређено је предложено извршење и тужиоцу су одмерени трошкови извршног поступка од 69.500,00 динара. Радње које су предузимане током трајања извршног поступка ближе су наведене у изреци нижестепених одлука. Решењем Првог основног суда у Београду Р4И 802/18 од 27.11.2018. године усвојен је приговор ради убрзања поступка предлагача, овде тужиоца и утврђена повреда права на суђење у разумном року у предмету Првог основног суда у Београду И 14330/14. Пресудом Првог основног суда у Београду Прр 9/19 од 16.05.2019. године делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и тужена обавезана да му на име правичног задовољења због повреде права на суђење у разумном року у поступку извршења И 14330/14 исплати 400 евра у динарској противвредности.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је усвојио тужбени захтев применом одредаба чланова 22. став 1. и 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року и чланова 177. став 1. и 2. и 200. Закона о облигационим односима (ЗОО), налазећи да је тужилац трпео штету за коју објективно одговара тужена, јер је извршни дужник АА био директор друштвеног предузећа у време настанка потраживања из извршне исправе, за који износ се обогатило друштвено предузеће, а на терет имовине тужиоца, као и да сама околност да је констатована повреда права на суђење у разумном року проузрокује одговорност тужене.

Другостепени суд је побијаном пресудом преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев, налазећи да је првостепени суд погрешно применио материјално када је закључио да је основан тужбени захтев за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року, имајући у виду да у конкретном случају потраживање из извршне исправе (које по тужиоцу представља штету коју је тужилац претрпео) и које је предмет овог парничног поступка, није потраживање према друштвеном предузећу, већ према извршном дужнику као физичком лицу по основу имовинског захтева из кривичне пресуде (пресуда Основног суда у Крушевцу К 3796/10 од 19.09.2012. године којом је овде тужени оглашен кривим за кривично дело

злоупотреба овлашћења у привреди зато што је издао ненаплативе менице за преузету роби и на тај начин за предузеће ДОО „7. јули“ Куршумлија прибавио противправну имовинску корист од 1.362.328,34 динара, због чега је обавезан да плати тужиоцу трошкове кривичног поступка од 81.000,00 динара и на име имовинскоправног захтева 1.362.328,34 динара), а на основу које пресуде је извршни поверилац овде тужилац поднео предлог за извршење против извршног дужника овде туженог. Додатна аргументација другостепеног суда је да тужилац није доказао постојање узрочно - последичне везе између утврђене повреде права на суђење у разумном року и умањење имовине тужиоца у висини утврђеног пресудом Основног суда у Крушевцу К 3796/10 од 19.09.2012. године, на основу које је поднет предлог за извршење и одређено предложено извршење у предмету Првог основног суда у Београду И 14330/14.

По оцени Врховног суда, становиште другостепеног суда је засновано на правилној примени материјалног права.

Према члану 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник РС“, бр. 40/2015), странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у року од годину дана од када је стекла право на правично задовољење (став 1). Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна (став 3).

Република Србија одговара за материјалну штету насталу због потпуног или делимичног неизвршења правноснажних и извршних судских одлука, односно у стечају утврђених потраживања запослених из радног односа која су без њихове кривице остала неизвршена и у поступку стечаја вођеном над стечајним дужником са већинским друштвеним или државним капиталом, уз услов да је претходно утврђена повреда права на суђење у разумном року (Закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 02.11.2018. године). Наведени правни закључак допуњен је на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 27.09.2019. године, тако да у погледу извршних дужника који не спадају у напред наведену категорију, већ се ради о физичким лицима или правним лицима која нису основана на бази друштвеног или државног капитала, свакако је нужно утврђивати узрочнопоследичну везу, између повреде права на суђење у разумном року и ненаплаћеног потраживања, те утврђивати да је управо искључиви разлог немогућности наплате тих потраживања неадекватно поступање суда. Нужно је доказати да је дужник у тренутку покретања поступка за наплату имао довољно новчаних средстава у имовини и да је поштујући редослед исплате могао да се наплати да је суд ефикасно поступао и предузимао делотворне радње у циљу наплате прописане одговарајућим Законом о извршењу.

Наиме, иако је тужиоцу решењем Првог основног суда у Београду Р4И 802/18 од 27.11.2018. године усвојен је приговор ради убрзања поступка предлагача, овде тужиоца и утврђена повреда права на суђење у разумном року у предмету Првог основног суда у Београду И 14330/14, тужилац није доказао да је штета коју је претрпео последица неадекватног поступања органа тужене за окончање тог поступка. Како се за ненаплаћена потраживања према друштвеним предузећима из комерцијалних односа, с обзиром на другачију природу потраживања и ризике које носи само пословање на тржишту, не претпоставља одговорност државе, већ се

доказује. Тужилац није доказао да му је управо радњама, односно пропуштањем државних органа осујећена наплата потраживања утврђена решењем о извршењу, односно да му исто није исплаћено због неправилног и незаконитог рада тужене, што би био основ одговорности за накнаду имовинске штете у овом поступку. Следом наведеног, тужилац није доказао постојање узрочно-последичне везе између штете коју трпи (у висини признатог, а неисплаћеног потраживања) и неадекватног поступања државних органа у циљу намирења његовог потраживања, за коју штету изазвану повредом права на суђење у разумном року би била објективно одговорна тужена.

Неосновани су наводи ревизије којима се указује да постоји обавеза Републике Србије да сноси одговорност за дугове друштвених предузећа које су направила сама предузећа и дугове које су у корист друштвених предузећа направили њихови директори, као у конкретном случају. По оцени Врховног суда, правилан је закључак другостепеног суда да тужена не може одговарати за наведено потраживање, имајући у виду да у конкретном случају потраживање из извршне исправе (које по тужиоцу представља штету коју је тужилац претрпео), и које је предмет овог парничног поступка, није потраживање према друштвеном предузећу, већ према извршном дужнику као физичком лицу по основу имовинског захтева из кривичне пресуде. Како у конкретном случају тужилац има ненамирено потраживање, али није потраживање запосленог из радног односа према стечајном дужнику, то Република Србија нема обавезу да му накнади имовинску штету по основу члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року јер се одредба овог члана односи на материјалну штету која настане због дужине трајања судског поступка, а не због неисплаћивања дуга од стране дужника, у конкретном случају физичког лица. На основу свега изнетог неосновани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права.

Из изложених разлога, Врховни суд је применом одредбе члана 414. став 1. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић